

Література

1. Бершадский М.Е. Дидактические и психологические основания образовательной технологий / М.Е. Бершадский. – М. : Пед. поиск, 2003. – 256 с.
2. Коберник О.М. Проективна педагогіка і національна школа / О.М. Коберник // Шлях освіти. – 2006. – № 7. – С. 7–9.
3. Кондратова Л.Г. Художня культура. 10 клас : метод. посіб. / Л.Г. Кондратова. – Х. : Основа, 2010. – 208 с.
4. Матяш Н.В. Развитие теории и практики проектного обучения в отечественной и зарубежной педагогике / Н.В. Матяш // Симоненко В.Д. Технологическое образование школьников. Теоретико-методологические аспекты / В.Д. Симоненко, М.В. Ретивых, Н.В. Матян. – Брянск : Изд-во БГПУ : Технология, 199. – С. 108–154.
5. Набока Я. Культурологічний підхід до розвитку особистості педагога у системі післядипломної освіти / Я. Набока // Післядипломна освіта в Україні. – 2001. – С. 57–60.
6. Пехота О.М. Освітні технології : навч.-метод. посіб. / О.М. Пехота. – К. : А.С.К., 2001. – 254 с.
7. Селевко Г.К. Энциклопедия образовательных технологий / Г.К. Селевко. – М. : НИИ школьных технологий. – 2005. – 287 с.
8. Масол Л. Художня культура. Підручник для 9 класу / Л. Масол. – К. : Генеза, 2009. – 288 с.

КОРОБЧУК Л.І.

ЕКОЛОГІЧНЕ ВИХОВАННЯ ЯК СКЛАДОВА ФОРМУВАННЯ ЕКОЛОГІЧНОЇ КУЛЬТУРИ В ПРОФЕСІЙНІЙ ПІДГОТОВЦІ СТУДЕНТІВ МАШИНОБУДІВНОГО ПРОФІЛЮ

На сучасному етапі розвитку цивілізованих країн світу одне з актуальних питань сьогодення – формування екологічної культури. Сам процес формування та розвитку екологічної культури студентів машинобудівного профілю має складну будову (екологічне виховання, екологічна свідомість, екологічне мислення, екологічна етика, екологічна освіта, екологічне світосприйняття та екологічне світорозуміння) і є багатоступеневим.

Важливий внесок у дослідження питань формування екологічного світогляду особистості, екологічної освіти й виховання останніми роками зробили Н.П. Депенчук, І.Д. Дроздова, Р.С. Карпінська, В.П. Казначеев, А.Л. Яншин, М.Й. Багер, В.Є. Борейко.

Мета статті – розкрити основи екологічної підготовки як однієї зі складових екологічної культури майбутніх фахівців вищого технічного навчального закладу за допомогою еколого-психологічної компетентності.

Засвоєння екологічних знань студентами вищих технічних навчальних закладів є важливою складовою у процесі формування майбутніх фахівців машинобудівного профілю. Лише правильне й грамотне формування

екологічної культури майбутнього спеціаліста дасть змогу розвинути в студентів високе почуття відповідальності перед об'єктами біосфери та майбутніми поколіннями. Формування екологічної культури студентів викликає необхідність в адекватній самооцінці своєї поведінки й діяльності. Студентський вік характеризується відносною самостійністю, тому допомога студентам у правильному розумінні своїх якостей і вчинків повинна надаватися у вигляді рекомендацій і мотивованих побажань.

Феномен екологічної культури для майбутнього фахівця машинобудівного профілю виступає цілісним особистісним утворенням, що характеризується ціннісно-мотиваційним ставленням до навколишнього природного середовища, здоров'ям нації, значним рівнем опанування екологічними знаннями, умінням самостійної екологічної діяльності, тобто всебічним розвитком особистості як спеціаліста.

Екологічна культура, як і інша культура, діалектично взаємодіє з процесами, що можуть відбуватися в суспільстві й зумовлені законами їх розвитку. Як соціальне явище, екологічна культура викладача безпосередньо залежить від багатства тих суспільних відносин, у які вступає індивід.

У процесі аналізу екологічних досліджень ми розглянули екологічну культуру як інтегроване новоутворення, що трансформується у властивість особистості майбутнього фахівця машинобудівного профілю. Це дало нам змогу виділити в педагогічній моделі екологічної культури студентів вищого технічного навчального закладу компоненти в самій структурі [2]. За допомогою такої моделі можна запропонувати методику викладання спецкурсу “Основи екологічної культури” в технічному ВНЗ, зокрема для спеціалістів машинобудівного профілю.

Ці компоненти педагогічної моделі виховання екологічної культури взаємопов'язані між собою, але водночас виконують різні функції, що дає можливість формуватися особистості майбутнього фахівця, його готовності як кваліфікованого спеціаліста.

Розкриємо зміст кожного з компонентів:

1. Особистісно-психологічний компонент. До його складу входить біологічно зумовлена підструктура особистості, що зумовлена фізіологічними й морфологічними особливостями мозку (здібності, темперамент, пам'ять) і підструктура форм відображення (мислення, уява, відчуття та сприймання природи). З точки зору формування екологічної культури випускників вищої технічної школи, використання потенційних виховних можливостей різновидів відчуттів – основна умова розвитку емоційно-позитивного ставлення студентів до навколишнього природного середовища [7]. Адже пізнавальна діяльність – це процес відображення в мозку людини предметів і явищ дійсності, що відбувається на чуттєвому та абстрактному рівнях. До чуттєвого пізнання дійсності належать психічні процеси відчуття й сприймання. Відчуття – це найпростіший психічний процес орієнтування організму в навколишньому середовищі. За допомогою аналізаторів відбирається, нагромаджується інформація про об'єктивну реальність, власні суб'єктивні стани й на підставі отриманих вражень вироб-

ляються адекватні умовам способи реагування [4]. Відчуття та сприймання несуть інформацію про зовнішні ознаки й властивості об'єктів, утворюють чуттєвий світ людини.

2. Мотиваційно-ціннісний компонент. Розглядається як особистісна готовність фахівця до здійснення ним активної екологозбережної професійної діяльності. Цей компонент об'єднує відносини та моральні риси особистості, визначає ставлення особистості до дійсності й характеризується його рівнем, широтою, інтенсивністю та дієвістю проявів. До його складу входять: емоційне ставлення до пізнання природи; ставлення до навколишнього середовища як цінності; естетичні почуття, які підсилюють інтелектуальні почуття, виявляються можуть при сприйнятті прекрасного в природі; виховання високої культури поведінки; ціннісне ставлення, що реалізується через систему пізнавальних та соціальних мотивів і систему цінностей [3, с. 48].

3. Професійний компонент (навички й уміння здійснювати екологічно безпечну професійну діяльність). Екологічні дії, котрі застосовують відповідно до усвідомлення мети, за допомогою набутих екологічних знань та умінь. Вони можуть виявлятися у двох напрямках: навчально-пізнавальному (ознайомлення й робота з відповідною екологічною літературою, виступи на семінарах, доповіді на студентських конференціях); практичному (вміння проводити екологічний моніторинг антропогенного навантаження на довкілля; проводити екологічну політику серед населення свого міста тощо).

Для досягнення високих показників успішності студентам потрібно добре володіти вміннями та навичками, побудованими на матеріалі предмета екології. За допомогою таких умінь і навичок студент машинобудівного профілю виявляє свою активність під час практичних, лабораторних, семінарських занять, і надалі вони можуть бути використані при написанні розділу з екології в дипломному проекті [5]. Саме в цьому і полягає суть екологічної діяльності майбутнього фахівця машинобудівного профілю в професійній підготовці.

Такі способи діяльності бувають різними за складністю, застосовуються студентами при вивченні навчального матеріалу та формують правила застосування основних способів розумової діяльності.

Екологічна діяльність висуває високі вимоги до культури почуттів студентів: вони повинні усвідомлювати небезпечні властивості чи аспекти екологічних лих для здоров'я людини та природи в цілому, майбутня природоохоронна діяльність вимагає від молодих людей загостреної роботи окремих органів відчуття, їх точності при визначенні дійсного стану довкілля. Розвиток почуттів відбувається при систематичній взаємодії між людьми: студенти копіюють прийоми і способи роботи чи поведінки педагогів, викладачів, спеціалістів при спілкуванні з навколишнім середовищем, які потім класифікують, аналізують і співвідносять з еталонними, тобто набувають відповідної культури відчуттів. При цьому надзвичайно важливо в процесі ознайомлення студентів з навколишнім середовищем

поєднувати з активним їх включенням у природоохоронну діяльність на основі свідомого засвоєння матеріалу, а не його пасивного сприйняття.

Відомо, що першоджерелом поштовху людини до діяльності є задоволення власних потреб. Слід розрізняти потребу як психічне явище і як об'єктивне явище. Потреба особистості, колективу чи суспільства відображається індивідуальною, колективною або суспільною свідомістю. Різноманітність потреб детермінує безліч мотивів поведінки. Усвідомлення останніх забезпечує адекватне сприйняття себе в системі відносин “людина – природа” і, за необхідності, коректування своєї поведінки згідно з нормативами такого співіснування.

Система мотивів формує свідомість під впливом суспільних умов, цілеспрямованих виховних впливів, природних нахилів та здібностей. Зв'язок “мотив – потреба” є важливою виховною ланкою, де потреба реалізується в поведінці через мотиви.

Як засвідчують дослідження, в роботі зі студентами машинобудівного профілю є важливим розвиток внутрішньої мотивації, що виникає з потреб самих вихованців і стає важливим джерелом їх розвитку, формування екологічних переконань, відповідальності за свою природоохоронну діяльність.

З метою детального засвоєння поданого студентам матеріалу при створенні авторської програми необхідно врахувати, які саме дії та вміння необхідні студентам у їх професійній діяльності. Такий компонент для студентів машинобудівного профілю варто розглядати як сукупність послідовних дій та операцій [6]. В основі методики викладання запропонованого нами спецкурсу “Основи екологічної культури” повинна враховуватись систематичність, міжпредметність, послідовність. Проведення практичних чи лабораторних робіт з курсу має будуватись на методичному матеріалі, частково опрацьованому студентом. У процесі виконання такого типу робіт у студентів формується уявлення про будову та принцип роботи того або іншого приладу чи апарату, певних методів та технічних процесів. Саме такі вміння та навички розвивають у майбутніх спеціалістів мову та екологічну свідомість. У разі, коли тема заняття буде стосуватись більш промислового напрямку – це дає чудову можливість студентам ознайомитись з нормативними показниками ГДК (гранично-допустима концентрація), ГДВ (гранично-допустимий викид), ГДС (гранично-допустимий скид), ТПВ (тимчасово погоджений викид), ГДР (гранично-допустимий рівень), С-33 (санітарно захисна зона підприємства). Така база знань дає змогу краще зрозуміти майбутнім фахівцям машинобудівного профілю дію антропогенних джерел забруднення на довкілля, враховуючи, що такі знання будуть необхідними у професійній підготовці.

При написанні в дипломному проекті розділу з екології потрібно оцінити рівень впливу досліджуваного об'єкта на навколишнє середовище; виробничий процес та обладнання; наявність та ефективність роботи очисних споруд, а також запроектувати перспективні шляхи вирішення екологічної проблеми тощо. У цьому розділі екологія є теоретичною основою,

що встановлює певні ліміти на параметри виробництва та впливу підприємства на довкілля.

Отже, метою навчального процесу запропонованого спецкурсу “Основи екологічної культури” є формування необхідних знань, навичок, умінь, переконань, які теоретично й практично потрібно буде застосовувати майбутньому фахівцю машинобудівного профілю в професійній діяльності.

Безперечно, майбутня діяльність накладає відповідні рамки на глибину й широту знань майбутнього фахівця машинобудівного профілю, при оцінці екологічних знань якого можна виділити декілька рівнів:

- володіння екологічними знаннями;
- репродукція екологічних знань за необхідності;
- самостійна репродукція екологічних знань у потрібний час.

У межах фахової підготовки важливо разом зі студентами аналізувати, синтезувати та зіставляти набуту інформацію, створювати узагальнені конструкції, що дає змогу перейти до вищого ступеня відображення дійсності – мислення. Екологічне мислення як понятійна й опосередкована форма психічного відображення довкілля розвивається від елементарних понять і суджень до вищих творчих їх виявів. Через розумову діяльність розкриваються зв'язки і властивості, котрі неможливо отримати на рівні чуттєвого, вони збагачуються і взаємодоповнюються. При вирішенні екологічних проблем необхідно, перш за все, зацікавити студента, мотивувати ретельне їх вивчення і розв'язання.

Висновки. Незважаючи на значну кількість досліджень і публікацій цього спрямування, проблема екологічного виховання в нових соціально-економічних умовах розвитку України залишається вкрай актуальною.

Результати критичного аналізу філософської та психолого-педагогічної літератури з проблеми дослідження засвідчують, що екологічна культура – інтегративне особистісне утворення, що має складну динамічну будову: потреби, мотиви, інтереси, ціннісні орієнтації, спеціальні знання, уміння й навички, здатність до рефлексії і професійного самовдосконалення. Виходячи з предмета дослідження, екологічна культура фахівця машинобудівного профілю розуміється нами як інтегрована категорія, що включає комплекс психолого-педагогічних якостей особистості, що перебувають у відповідному співвідношенні й реалізуються через ціннісні переконання в активну природоохоронну діяльність, яку можна донести до студента через спецкурс “Основи екологічної культури”.

Саме формування екологічної культури є пріоритетним напрямом у професійній підготовці фахівців машинобудівного профілю.

Література

1. Бауер М.Й. Екологічні знання у контексті формування світоглядних цінностей суспільства : автореф. дис. ... канд. філос. наук / М.Й. Бауер. – К., 1998. – 21 с.
2. Вайда Т.С. Екологічна культура студентів як педагогічна проблема / Т.С. Вайда // Збірник наукових праць. Педагогічні науки. – Херсон : Айлант, 1998. – Вип. 1. – С. 104–108.

3. Водзинская Л.П. Понятие установки, отношения, ценностной ориентации в социологическом исследовании / Л.П. Водзинская // Философские науки. – 1968. – № 2. – С. 48–54.

4. Депенчук Н.П. Нравственные аспекты современной экологии / Н.П. Депенчук, И.Д. Дроздова // Интегрирующая функция экологии в современной науке : сб. науч. тр. – К. : Наукова думка, 1987. – С. 17–31.

5. Дерябо С.Д. Экологическая педагогика и психология / С.Д. Дерябо, В.А. Ясвин. – Ростов н/Д : Феникс, 1996. – 477 с.

6. Иващенко С.Г. Концептуальні основи формування екологічного мислення та здібностей людини будувати гармонійні відносини з природою / С.Г. Иващенко, М.І. Дробноход. – К. : МАУП, 2000. – 76 с.

7. Сапожников С.В. Екологічна освіта студентів: вимоги до теоретичної підготовки / С.В. Сапожников // Актуальні проблеми соціальної педагогіки і психології. Педагогіка і психологія : зб. наук. пр. – Х. : Каравела, 2000. – 76 с.

КРАМАРЕНКО Т.В.

ПРО ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕЛЕКТРОННОЇ ПОШТИ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ СТУДЕНТАМИ РІЗНИХ СПЕЦІАЛЬНОСТЕЙ

На сьогодні завдяки входженню України у світовий освітянський простір та орієнтацію на ринок праці існує потреба в зміні організації підготовки спеціалістів у вищих навчальних закладах.

Слід зазначити, що сучасна економічна ситуація вимагає від випускників вищих навчальних закладів у практичній діяльності високої якості знань, відчуття нового, творчого підходу у вирішенні виробничих проблем та відносинах з партнерами, зокрема із зарубіжних країн.

Відомо, що підготовка з іноземної мови у вищій школі має ряд недоліків і потребує вдосконалення системи організації навчання. Створення ефективних дидактичних систем, використання нових інформаційно-комунікаційних технологій, форм і методів навчання, які забезпечать інтенсивне оволодіння системою знань, суттєво підвищить рівень діяльності студентів.

Вирішити цю проблему можна за допомогою форм і методів навчання, які передбачають використання інформаційних технологій, які б не тільки передавали сукупність знань, а й забезпечували оптимальний особистісний розвиток у цілому, трансформацію пізнавальної діяльності в професійну [1].

На сучасному етапі розвитку, розширення й поглиблення міжнародних, наукових, технічних контактів обов'язковою умовою успішної професійної діяльності фахівця є практичне володіння іноземною мовою.

Метою статті є ознайомлення з досвідом роботи зарубіжних колег у сфері викладання іноземної мови засобами інформаційних технологій на прикладі електронної пошти.